

UCHWAŁA NR 57/2021

**Zarządu Związku Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego
Województwa Śląskiego z siedzibą w Rybniku
z dnia 15 lipca 2021 r.**

w sprawie: przyjęcia stanowiska do projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw.

Na podstawie § 22 ust. 2, w związku z § 5 ust. 1 pkt. a), l) i m) Statutu Związku Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego z siedzibą w Rybniku

**Zarząd Związku
uchwala, co następuje:**

§ 1

Przyjmuje się stanowisko do projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw, zgodnie z brzmieniem załącznika nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2

Stanowisko, o którym mowa w § 1 przekazuje się do Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

*Przewodniczący Zarządu
Związku Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego
Województwa Śląskiego z siedzibą w Rybniku*

(-) Mieczysław Kieca

Załącznik nr 1 do uchwały nr 57/2021
Zarządu Związku Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego
Województwa Śląskiego z siedzibą w Rybniku
z dnia 15 lipca 2021 r.

**Stanowisko Zarządu Związku Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego
z siedzibą w Rybniku do projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu
dzieci oraz niektórych innych ustaw**

W związku z pojawieniem się w Rządowym Centrum Legislacji projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw, w imieniu Zarządu Związku Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego z siedzibą w Rybniku pragnę wyrazić niepokój związany z możliwymi negatywnymi konsekwencjami zaproponowanych zmian legislacyjnych mających wpływ na dostępność świadczenia, poziom szacowanych oszczędności budżetu państwa oraz zmianę organu obsługującego zadanie.

Jednostki samorządu terytorialnego do tej pory bardzo sprawnie wywiązywały się z realizacji Ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci. Wpłata przez gminy świadczenia wychowawczego przebiegała w sposób bardzo sprawny i zorganizowany praktycznie od początku funkcjonowania programu. Samorządy doskonale radziły sobie z realizacją świadczeń po dokonywanych zmianach w programie. Należy podkreślić, że realizacja programu „Rodzina 500+” wielokrotnie wskazywana była jako wzorcowy przykład wykonywania zadań rządowych na szczeblu samorządowym. Dlatego też zaproponowana w nowelizacji ustawy zmiana organu odpowiedzialnego za wypłatę świadczenia jest naszym zdaniem nieuzasadniona.

Zaproponowany projekt ustawy nie doprecyzowuje w jaki sposób Zakład Ubezpieczeń Społecznych będzie realizował weryfikację przyznanych świadczeń wychowawczych. Na ten moment instytucje realizujące zadania posiadają odpowiednie narzędzia oraz wykwalifikowaną kadrę, aby zajmować się wypłatą oraz dochodzić roszczeń z tytułu nienależnie pobranych świadczeń. Pracownicy samorządowi posiadają wieloletnie doświadczenie w zakresie pracy w pomocy społecznej oraz doskonale znają sytuację materialną świadczeniobiorców. Znajomość środowiska oraz bezpośrednio samych świadczeniobiorców pozwala w efektywny sposób wykrywać nienależnie pobrane świadczenia. Powierzenie realizacji programu oddziałom terenowym ZUS, może doprowadzić do sytuacji nadużyć w wypłacie świadczenia wychowawczego z uwagi na złożoność realizowanych zadań, duże obciążenie pracowników oraz brak możliwości bezpośredniej weryfikacji sytuacji materialnej świadczeniobiorców. Brak możliwości bezpośredniego dostępu do weryfikacji sytuacji materialnej świadczeniobiorców może doprowadzić do zwiększenia wydatków z budżetu państwa na realizację programu „Rodzina 500+”. Wyliczone oszczędności z tytułu proponowanych zmian nie przewidują wspomnianego faktu, a więc można wnioskować, że szacunki nie są zbyt optymistyczne.

Przewidziana zmiana podmiotu realizującego zadanie spowoduje także ograniczoną dostępność świadczenia dla mieszkańców, w szczególności małych gmin, która będzie wynikała z faktu braku oddziałów terenowych ZUS w tych gminach. Na ten moment ośrodki pomocy społecznej najczęściej realizują program „Rodzina 500+”, a jest ich w Polsce około 2500, natomiast ZUS dysponuje tylko 322 oddziałami. Składanie wniosków w formie elektronicznej również negatywnie wpłynie na realizację zadania.

Uruchomienie programu „Rodzina 500+” w 2016 roku oraz kolejne jego nowelizacje spowodowały konieczność zatrudnienia przez samorządy dodatkowych pracowników, wyposażenie stanowisk pracy oraz przeszkolenie personelu. Ponadto aby sprawnie realizować zadania związane z wdrażaniem programu samorządy dokonały szeregu wydatków z środków publicznych. W chwili obecnej samorządy dysponują odpowiednimi zasobami, systemami informatycznymi, oraz posiadają odpowiednie doświadczenie w realizacji programu. Zmiana instytucji realizującej zadanie powodować będzie konieczność dokonania ponownie tych samych wydatków z środków publicznych (szkolenia pracowników, wyposażenie stanowisk pracy itp.). Wydatki te nie będą spełniać podstawowej zasady gospodarności ujętej w ustawie o finansach publicznych. Naszym zdaniem szacowane oszczędności z tytułu wprowadzenia zmiany nie biorą pod uwagę tych istotnych czynników, mających wpływ na ich wartość końcową.

Zmiana instytucji realizującej wypłatę świadczenia wychowawczego spowoduje dezorientację mieszkańców oraz niewykorzystanie wykwalifikowanego personelu co doprowadzi do błędów oraz opóźnień w przyznaniu i wypłacie świadczenia. Dodatkowo należy zwrócić uwagę na fakt dostępności do informacji o dziecku, na które pobierane jest świadczenie. Częste zmiany sytuacji rodzinnej związanej z faktyczną opieką nad dzieckiem oraz miejscem przebywania dziecka powodują konieczność weryfikacji osoby uprawnionej do pobierania świadczenia wychowawczego na dziecko/dzieci (przeprowadzenie wywiadu środowiskowego w celu weryfikacji świadczeń, kwestia pieczy zastępczej, opieka naprzemienna, rodzina zastępcza), pracownicy ZUS nie będą w stanie przeprowadzić takiej weryfikacji. Wykwalifikowany personel zatrudniony w gminach oraz ośrodkach pomocy społecznej, który w sposób efektywny wykonywał swoją pracę, zostanie odsunięty od wykonywanych zadań. Dodatkowo wprowadzenie zmian polegających na wykorzystaniu wyłącznie elektronicznych kanałów w procesie przyznawania, jak i wypłaty świadczenia, braku obowiązku co rocznego składania wniosku, jak i braku koordynacji będzie generowało oszczędności w obsłudze programu również w przypadku wykonywania tych zadań przez samorządy, bez konieczności zmiany podmiotu odpowiedzialnego za realizację zadania. W związku z tym zmiana podmiotu wdrażającego program w naszej opinii jest bezzasadna.

Dotychczasowa właściwość rzeczowa wynikająca z ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, zgodnie z którą samorządy poprzez ośrodki pomocy społecznej realizują zadania dotyczące świadczenia wychowawczego, jest najbardziej odpowiednia. Ośrodki Pomocy Społecznej doskonale znają sytuację rodzin, którym udzielają świadczenia oraz posiadają doświadczenie w zakresie wspierania rodziny. Pozostawienie realizacji programu samorządom stwarza możliwość załatwienia

wielu spraw przez świadczeniobiorców w jednej instytucji. Wypłata świadczeń przez jedną instytucję pozwala dokładniej zweryfikować zasadność takiego świadczenia.

Ponadto wprowadzony wymóg złożenia wniosku wyłącznie w formie elektronicznej dla pewnej grupy odbiorców może stanowić duże utrudnienie. Przepisy winny być tak tworzone aby były przyjazne dla obywatela, a nie tylko dla instytucji. Obecne rozwiązania prawne dają możliwość złożenia wniosku w formie papierowej.

Przeniesienie zadań związanych z realizacją programu „Rodzina 500+” do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych spowoduje konieczność redukcji zatrudnienia wśród pracowników odpowiedzialnych obecnie za wdrażanie programu. Zaproponowane zmiany w ustawie o pomocy państwa w wychowaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw zakładają przejęcie obsługi świadczeń przez ZUS. Nie regulując w żaden sposób ciągłości zatrudnienia osób, które na skutek tej zmiany zostaną pozbawione pracy. W związku z powyższym, w sytuacji nieuwzględnienia wyżej przedstawionej argumentacji dotyczącej bezzasadnej zmiany instytucji realizującej program „Rodzina 500+”, wnosimy o zagwarantowanie zatrudnienia dotychczasowym pracownikom JST na podstawie art. 231 Kodeksu pracy lub wyznaczenie nowych zadań statutowych dla jednostek, które będą pozbawione dotychczas wykonywanych zadań.

Ponadto, dokonując powyższych zmian projektodawca powinien wziąć pod uwagę, iż w kontekście pogarszającej się sytuacji finansowej samorządów terytorialnych, pozbawienie samorządów części środków budżetowych w postaci dotacji celowej na realizację tego zadania zleconego, spowoduje pogorszenie potencjału rozwojowego gmin (poprzez pogorszenie wskaźników pozwalających na sięganie po dodatkowe środki na przedsięwzięcia rozwojowe, jak i obowiązujący od przyszłego roku wymóg równoważenia wydatków bieżących dochodami bieżącymi).

*Przewodniczący Zarządu
Związku Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego
Województwa Śląskiego z siedzibą w Rybniku*

(-) Mieczysław Kieca